

Pr. Dumitru Stăniloae

**LUMINA LUI HRISTOS
LUMINEAZĂ TUTUROR**

Prolog

Lidia Stăniloae

Traducere și notă introductivă de

Alexandru Prelipcean

Carte tipărită cu binecuvântarea

Înaltpreasfințitului

TEOFAN

Mitropolitul Moldovei și Bucovinei

DOXOLOGIA

Iași, 2014

Cuprins

Prolog	7
Notă introductivă	10
<i>Laudatio</i> : Profesorul Dumitru Stăniloae	14
Lumina lui Hristos luminează tuturor	19
Rezumat	39

Lumina lui Hristos luminează tuturor

Cuvânt rostit la oficierea proclamării titlului de *Doctor Honoris Causa* al Facultății de Teologie a Universității *Aristotel* din Tesalonic

De la început mulțumesc din toată inima domnului decan pentru cuvintele călduroase pe care mi le-a adresat și pentru fapta [aceasta] a Facultății de Teologie, prin care mi s-a decernat titlul de *Doctor Honoris Causa* al Facultății acesteia.

Mulțumesc, de asemenea, din toată inima onorabililor colegi ai Facultății acesteia pentru marea cinste pe care mi-au făcut-o, considerându-mă vrednic pentru acordarea titlului de *Doctor Honoris Causa*.

Consider cinstea aceasta cu atât mai mare, în măsura în care mi se oferă din partea unei Facultăți de Teologie, care, deși tânără, a câștigat întâietatea în lumea ortodoxă teologică și ecleziastică de pretutindeni, prin anuarele de un nivel ridicat de teologie, precum și prin numeroasele lucrări pe care le publică.

Mă simt, în mod excepțional, atașat sufletește de Facultatea aceasta datorită răspândirii largi a duhului patristic, lucru care se raportează în mod deplin în teologia ortodoxă, ca fundament al uneia și celei mai autentice teologii ortodoxe. Dar mă simt legat și datorită faptului că activitatea de mai sus are loc în orașul în

care a activat ca mare luminător al Ortodoxiei și, în același timp, arhipăstor plin de zel, Sfântul Grigorie Palama; în orașul-vecin Sfântului Munte, centru duhovnicesc al întregii Ortodoxii, unde duhul Părinților nu este numai chestiune a cunoașterii raționale, ci putere care ritmează toată viața.

Mă simt legat prin acest duh de educația de aici, fiindcă m-am ocupat din anii mei de tinerețe de învățătura Sfântului Grigorie [Palama] și de traducerea în limba română a *Filocaliei*, iar aceasta a pecetluit în mare parte întreaga mea activitate teologică. Din acest duh provine și cuvântul meu ce urmează.

Știința modernă dovedește raționalitatea materiei. Atomii nu mai sunt considerați, precum se întâmpla în vechime, drept piese amorfe, fără nicio organizare internă, ci unități active, compuse din alte unități subordonate, care se găsesc în mișcări de relații reciproce. Dacă volumele și suprafețele își pierd reciprocitatea statornică de relație în mișcările lor, nu este posibil să fie înțeleasă masă fizică, cum nici energia, care să fie în poziția de a produce unități materiale stabile.

Rămâne, însă, fără îndoială, întrebarea: din ce se constituie aceste moduri de existență, plastice, sensibile și energetice, în care se manifestă raționalitatea ce conservă masele, întinderile lor stabile și complexe, precum și mișcările lor continue? Modurile acestea nu pot fi considerate drept nimic, și, de vreme ce nu există de la sine, rămân un mister și mai greu de clarificat și de explicat decât ceea ce este însăși raționalitatea.

În același timp, raționalitatea care se manifestă în plasticitatea sensibilă nu poate să aibă punctul ei de plecare decât numai în puterea unei persoane superioare acesteia, și aceasta fiindcă numai persoana este, pe de o parte, rațională, iar pe de altă parte, întotdeauna nouă în raționalitatea ei.

De aceea, Părinții Bisericii au dreptate când confirmă că lucrurile au fundamentul formării lor într-un sistem de rațiuni preexistente, care sunt cuprinse în Persoana supremă, în Logosul lui Dumnezeu. Rațiunile acestea se manifestă nu numai în organizarea stabilă și mai cu seamă complexă a lucrurilor, ci și în înțeleșurile lor nemărginite și variate, fiindcă orice lucru are un înțeleș diferit de altul. Înțeleșul acesta îl exprimăm într-un cuvânt sau într-un tot unitar de cuvinte, prin care diferențiem un lucru de altul, în comunicarea sa către o altă persoană. Prin urmare, rațiunea (*ὁ λόγος*) este înțeleșul lucrurilor care se face cunoscut între persoane. Aceasta se confirmă de către termenul grecesc bivalent *λόγος* [rațiune, cuvânt], care a fost folosit de Părinții Bisericii ca să determine atât fundamentul ontologic, cât și înțeleșul lucrurilor. Lucrurile sunt deci realități simțitoare prin care se manifestă rațiunile creatoare și înțeleșurile care se exprimă prin cuvinte.

Lucrurile și persoanele sunt rațiuni ale Persoanei creatoare. Rațiunile creatoare ale lucrurilor dezvăluie superioritatea lor în fața lucrurilor, de vreme ce acestea nu există, din cauza unei concentrări întâmplătoare a elementelor care le compun. Un sistem unitar și